

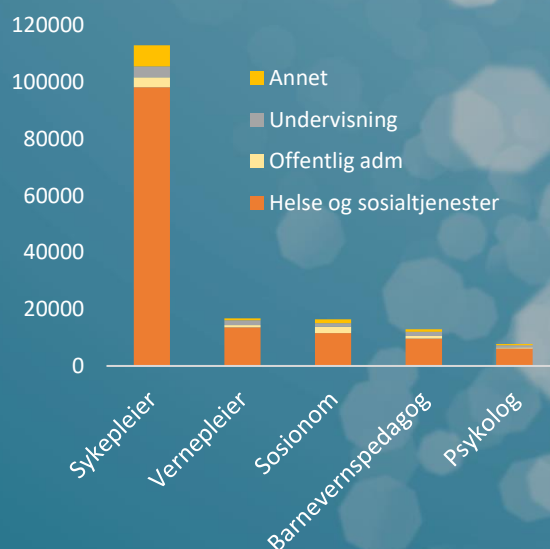
Sykepleier eller vernepleier? Hva er forskjellen?

Både sykepleiere og vernepleiere er autorisert helsepersonell med en definert medisinsk kompetanse, blant annet i medikamenthåndtering. De er likestilt som helsepersonell i helsepersonelloven og må forholde seg til bestemmelsene i forskrift om legemiddelhåndtering. Likevel har de to yrkesgruppene svært ulik kompetanse. Vernepleiere og sykepleiere er ikke substitutter, de kan ikke erstatte hverandre. Derimot er de komplementære og kan tilsammen utgjøre et godt tverrfaglig team. Begge utdanningene er treårige bachelorgrader.

Både sykepleier- og vernepleierutdanningen består av teori, observasjon og praksis, men på ulike felt. Det er fordi sykepleiere og vernepleiere ikke henvender seg mot de samme befolkningsgruppene. Sykepleierutdanningen er rettet mot sykdom og helsefremming, mens vernepleierutdanningen er rettet mot funksjonssvikt. Sykepleierutdanningen har praksis i helseinstitusjoner slik som sykehjem og rehabiliteringsavdelinger, hjemmebasert omsorg, medisinske og kirurgiske avdelinger, innen psykisk helsearbeid og folkehelsearbeid. Vernepleierutdanningen har også noe praksis innen sykehjem, spesialisthelsetjenesten og rus og psykiatri, men hovedfokus er på bolig for personer med utviklingshemming, skole/SFO, dagtilbud og avlastningstjeneste.

Det er et lederansvar å sikre tilstrekkelig kompetanse på enheten slik at man kan tilby faglig forsvarlige helsetjenester til gjeldende pasientpopulasjon. Sykepleiere og vernepleiere har ulik kompetanse og vil fylle ulike brukergruppers behov. Der kronisk syke med sammensatte og komplekse lidelser vil kreve sykepleie, vil en person med funksjonsvansker kreve en vernepleier.

Sysselsatte med helse- og sosialfaglig utdanning

Når kreves offentlig godkjent sykepleier?

- Forskrift om lovbestemt sykepleietjeneste i kommunens helsetjeneste §3: «For å kunne tilsettes i helsesøsterstilling må vedkommende ha bestått eksamen fra godkjent helsesøsterutdanning. Faglig leder for helsesøstertjenesten skal være helsesøster. Faglig leder for hjemmesykepleien skal være offentlig godkjent sykepleier».
- Forskrift for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie §3-2c: «Boformen skal ha tilknyttet en offentlig godkjent sykepleier som skal ha ansvaret for sykepleien».
- Lov om legemidler m.v §17: «På steder hvor det er vanskelig adgang til apotek eller lege, kan departementet gi tillatelse til at en autorisert sykepleier har et mindre forråd av legemidler m.v. til bruk i påkommende tilfelle».

Når er loven profesjonsnøytral?

- Rundskriv til legemiddelhåndteringsforskriften 4.4.4: «Helsepersonell som har oppgaver i legemiddelhåndteringsprosessen, forventes å ha faglig kompetanse og erfaring på følgende områder: legemidlenes virkning og virkemåte, holdbarhet og oppbevaring, ulike legemiddelformer, byttbare legemidler, interaksjoner, bivirkninger, legemiddelregning, kunnskap om dosering, aseptisk arbeidsteknikk ved tilsetninger, dokumentasjon og avvikshåndtering». «I utdeling av legemidler ligger også observasjon av pasientens reaksjoner på legemidlet, noe som betyr at alle som skal dele ut legemidler, som minimum, må ha opplæring i legemiddelhåndtering, herunder også observasjon ved administrasjon, som er tilpasset de legemidlene som skal deles ut».
- Legemiddelhåndteringsforskriften §4: «Virksomhetsleder skal sørge for at helsepersonell som håndterer legemidler, har tilstrekkelig kompetanse. Helsepersonellens kompetanse må vurderes individuelt ut fra vedkommendes formelle og reelle kvalifikasjoner og oppgavens art, før legemiddelhåndtering kan utføres».

Hva kan en sykepleier?

Sykepleiere er kvalifisert for sykepleiefaglig arbeid i alle ledd av helsetjenesten, i og utenfor institusjoner. Sykepleiere har kompetanse om individuelle og miljømessige risikofaktorer. De fremmer helse, forebygger og behandler sykdom, lindrer lidelse og sikrer en verdig død for og med mennesker i alle livsfaser.

Sykepleiere er trent i å observere, vurdere, planlegge, gjennomføre, evaluere og dokumentere pleie og omsorg til pasienter og pårørende. De forholder seg til pleie og kontinuerlig omsorg for den syke ut fra kunnskap om de enkelte sykdommers årsak, diagnostikk og prognose. De iverksetter og følger opp forordnet behandling og undersøkelser, med de kan også lindre lidelse og hjelpe pasienten til en verdig død.

Sykepleiere har formelle ferdigheter innen forsvarlig håndtering av legemidler og i å betjene og kvalitetssikre vanlig medisinsk teknisk utstyr. I sin utdanning lærer sykepleiere å erkjenne og vedkjenne seg et faglig og personlig ansvar og å utøve sykepleie i tråd med nasjonale og internasjonale yrkesetiske retningslinjer. Sykepleiere skal også bidra til at faglige normer legges til grunn når sosial- og helsepolitiske beslutninger fattes.

Hva kan en vernepleier?

Vernepleie er å synliggjøre og motvirke samfunnsskapt barrierer. Vernepleiere er kvalifiserte for utøvelse av helse-, omsorgs- og velferdstjenester i et livsløpsperspektiv. Utdanningen vektlegger spesielt miljøterapeutisk arbeid, habilitering og rehabilitering. Formålet er å fremme, verne om og sikre rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne og utviklingshemmede spesielt, men også personer med psykiske lidelser, rusproblemer og aldersdemens. De er både helse- og sosialarbeidere.

Gjennom praksiserfaring legger vernepleie til rette for best mulig læring, endring og opprettholdelse av ferdigheter.

Vernepleie er målrettet miljøarbeid, karakterisert av kartlegging basert på systematisk datainnsamling, konkrete mål, klare prosedyrebeskrivelser og kontinuerlig evaluering. Profesjonen er den eneste der helse- og sosialfaglig kompetanse er kombinert; og faget har en tverrfaglig tilnærming basert på helsefag, sosialfag, juss, pedagogikk og psykologi. Vernepleiere er autorisert helsepersonell med formell kunnskap om medikamenthåndtering. Vernepleiere skal fungere som premissleverandør for beslutninger i hjelpeapparatet lokalt og på overordnet politisk plan.

Rammeplan for sykepleierutdanningen 2008

1. Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag	33 SP
Lære om og utvikle forståelse for faget og forholdet mellom teori og situasjonsbetinget yrkespraksis.	
2. Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget	72 SP
Forståelse for hvordan sykdom finner sitt uttrykk både individuelt og hos grupper av pasienter. Oppøve kompetanse og vilje til å tilpasse sykepleie overfor ulike pasienter og situasjoner. Lære å begrunne valg og handlinger faglig og etisk.	
3. Medisinske og naturvitenskapelige emner	45 SP
Kunnskap om kroppens fysiologi, patologiske tilstander og prosesser, prognose og vanlige medisinske behandlingsformer. Kunnskap om menneskets normale utvikling og sykdomsprosesser som er nødvendig for å observere og iverksette forebyggende, behandlende, lindrende og rehabiliterende tiltak.	
4. Samfunnsvitenskapelige emner	30 SP
Forstå menneskets utvikling, læring og hvordan mennesker forholder seg til hverandre. Forståelse for vanlige reaksjoner i ulike faser av livet og hvordan sykdom påvirker livssituasjonen.	
Sum	180 SP

Rammeplan for vernepleierutdanningen 2005

1. Samfunnsvitenskapelige og juridiske emner	42 SP
Hvordan samfunnsmessige strukturer og prosesser påvirker brukers livssituasjon, hvordan forvaltningen fungerer og rammebetingelsene for vernepleieres faglige arbeid.	
2. Psykologiske og pedagogiske emner	24 SP
Normalutvikling og hvordan funksjonshemninger påvirker denne, utviklingspsykologi og utviklingsforstyrrelser, samspill og samspillvanser, kommunikasjon og mestring. Pedagogiske virkemidler som tilrettelegger for læring.	
3. Helsefaglige emner	45 SP
Kroppens oppbygging, utvikling og funksjon i et livsløpsperspektiv. Hvordan faktorer i omgivelsene påvirker mennesket fysisk, psykisk og sosialt. Kunnskaper om og ferdigheter i pleie- og omsorgsarbeid, psykisk helsearbeid samt medikamentregning og medikamenthåndtering.	
4. Miljø- habiliterings- og rehabiliteringsarbeid	69 SP
Gi omsorg, veiledning og tjenester med sikte på økt livskvalitet og velferd. Kartlegge, beskrive og analysere forholdet mellom individ og omgivelser, planlegge og gjennomføre tiltak for å fremme utvikling, arbeide med personlig utfoldelse, individuell ressursutvikling og oppøvelse av sosiale ferdigheter. Reglene for bruk av tvang.	
Sum	180 SP